

КАЛЕНДАР

КРАСЗНАВЧИХ ПАМ'ЯТНИХ ДАТ НА

2007

РІК

ОЛЕКСАНДР ІВАНОВИЧ КАБАЛЮК

130-річчя від дня народження діяча православного руху на Закарпатті (1877–1947)

Олександр Іванович Кабалюк народився 1 вересня 1877 р. в с. Ясіня (нині смт. Ясіня) на Рахівщині в селянській родині. Олександр з дитинства відвідував церкву й відчував потяг до служіння Богу. Після проходження військової служби починає цікавитися православними книгами, відвідує в 1903 р. монастирі в Біксаді, Сучаві та Марія-Повчі. У 1905 р. здійснив паломницьку подорож до Києво-Печерської лаври. У Києві Кабалюк придбав багато духовних книг і після повернення до рідного села починає проповідувати по-православному. У 1908 р. через Палестину поїхав на Афон. У Пантелеймонівському руському монастирі 8 липня 1908 р., в присутності 2000 монахів, відбулося приєднання Олександра до православної церкви. З цього приводу на Афоні була написана книга, що мала широке поширення і в нашому краї. За допомогою братів Геровських та графа Бобринського вступає до Свято-Онуфріївського монастиря на Холмщині, де 15 серпня 1910 р. архієпископ Євлогій (Георгіївський) висвячує його в ченці з іменем Олексій.

Навесні 1911 р. о. Олексій прибув до Сремських Карлович. Сербський патріарх Лукіан (Богданович) призначив його помічником до сербського священика міста Мішкольц в Угорщині – о. Гавриїла Мотина – для православних сіл Великі Лучки та Іза. Весні 1911 р. о. Олексій в одязі простого селянина роз'їжджав зі своєю «похідною церквою» із села в село і відправляв богослужіння. У цьому році о. Олексія було заарештовано у Великих Лучках і відправлено до мукачівської в'язниці. Після допиту ієромонаха Олексія доставили під конвоєм до Ясіня, де він мав жити під домашнім арештом, з суворою заборонаю роз'їжджати по селах Закарпаття. Насильство та переслідування жандармів примусило о. Олексія у травні 1912 р. виїхати до Росії, а потім до Північної Америки. У кінці 1913 р., довідавшись про суд в Мараморош-Сиготі над православними вірниками, повертається додому і добровільно з'явився на суд, де його було засуджено до 4,9 років в'язниці і грошового штрафу. Відбував покарання в Дебрецені та Мараморош-Сиготі.

У травні 1919 р. о. Олексій повернувся на Закарпаття. У 1920 р.

17. Мазурок О. Етнічна структура міського населення західноукраїнських земель в другій половині XIX– на початку XX ст.// Карпат. світ.- 2005.- № 1.- С. 100-113.
 18. Мазурок О. Іван Франко і Закарпаття// Новини Закарпаття.- 1993.- 10 лип.
 19. Мазурок О. Лист Михайла Павлика у редакцію «Карпата»// Карпат. край.- 1997.- № 6-10.- С. 76-81.
 20. Мазурок О.С. «Працював серед чуми, холери ... варварства» (Лист Ю.І.Венеліна до А.О.Краєвського)// Карпат. край.- 1996.- № 1-4.- С. 29-30.
 21. Мазурок О.С. «Я по убіженню держу себе сином малоруського народа...»: Листи Ю.Жатковича до В.Гнатюка// Карпат. край.- 1995.- № 9-12; 1996.- № 5-7.
 22. Мазурок О. Як народжуються легенди: [І.Франко і Закарпаття]// Новини Закарпаття.- 1997.- 22 листоп.
- * * *
23. Мазурок Олег Сергійович// Наукова еліта Закарпаття: Доктори наук, професори Ужгород. нац. ун-ту/ Передм. М.М.Вегеша.- Ужгород: Гражда, 2005.- С. 68-69.
 24. Під покровительством музи Кліо: Іст. ф-ту Ужгород. нац. ун-ту – 60 років/ Упоряд.: М.В.Олашин, Ю.О.Остапець, М.Ю.Токар, В.І.Фенич.- Ужгород, 2005.- 280 с.
Зі змісту: [Про О.Мазурка].- С. 101-102.
 25. Ужгородський національний університет на порозі III тисячоліття.- Ужгород: Карпати, 2005.- 192 с.: іл.
Зі змісту: [Про О.Мазурка].- С. 56, 59.
 26. Українські історики XX століття: Бібліогр. довід. Вип. 2.- Ч. 1.- К.- Львів, 2004.- (Укр. історики).
Зі змісту: [Про О.Мазурка].- С. 204.
- * * *
27. Горний М. Українці Холмщини і Підляшшя. Видатні особи XX століття.- Львів, 1997.
Зі змісту: [Про О.Мазурка].- С. 310-315.
 28. Олашин М. Зачарований таємничим царством Кліо: [Про О.Мазурка]// Старий Замок.- 2002.- 29 серп.
 29. Олашин М., Сліпецький О. Вірність покликанню: [Про О.Мазурка]// Новини Закарпаття.- 1997.- 28 серп.

він приїхав до Хуста і відкрив у хаті М. Палканинця молитовний дім. Згодом при ньому було започатковано інтернат для православних учнів гімназії та громадянської школи. У 1920 р. о. Олексій разом з о. Амфілохієм та о. Матфеєм засновують чоловічий монастир в селі Іза, де у 1921 р. о. Олексія обирають настоятелем. У 1923 р. підвищений до сану архимандрита. У 1924 р. брав активну участь у будівництві жіночого монастиря в с.Липча.

У 1923 р. архимандрит Саватій (Врабец), голова чеської православної громади в Празі, започаткував гострий конфлікт між Константинопольською та Сербською православними церквами, який увійшов в історію під назвою «Савватіївський розкол». У нашому краї утворилися дві групи православних, одна з яких одна визнавала юрисдикцію Сербської церкви (40 священників), яких очолював о. Олексій (Кабалюк), а інша Константинопольську церкву (25 священників) очолювана Червінкою, а потім архимандритом Боголіпом.

У 1925 р. архимандрита Олексія було призначено головою Духовної Консисторії – органу духовного управління і суду при єпархіальному архієреї. Він добровільно відмовляється від посади настоятеля монастиря і переселяється в м.Хуст, де утворилася велика православна громада. 7 квітня 1927 р. він освятив закладку першого каменю у фундамент майбутнього церкви, будівництво якої закінчилося вже через рік. При цьому храмі було відкрито інтернат для православних учнів.

15 жовтня 1930 р. православна делегація на чолі з о. Олексієм, у складі о. Дмитра Беякова та В. Гайдова взяла участь в роботі Собору Сербської православної церкви в Сремських Карловцях. У 1932 р. керуючий православною єпархією єпископ Йосиф для організації монастирського життя в селі Домбоки направив туди о. Олексія. Він разом з Іваном Карбованцем відкрив тут жіночий монастир. Архимандрит Олексій організував пожертвування в багатих парафіях, віддав багато власних коштів для будівництва монастиря. На його прохання протоієрей Всеволод Коломацький виготовив документацію для перебудови монастиря і сам очолив реставрацію.

26-27 листопада 1944 р. архимандрит Олексій (Кабалюк) брав участь у роботі Першого з'їзду Народних Комітетів, що проходив в Мукачеві, він був обраний делегатом від м. Хуст. 7 грудня 1944 р. побував у складі делегації Мукачево-Пряшівської єпархії в Москві з проханням переходу Мукачево-Пряшівської єпархії під юрисдикцію Московського патріархату.

Після війни о.Олексій залишався в усамітненні в Свято-Успенському жіночому монастирі в Домбоках, помер 2 грудня 1947 р. Звідси його було перевезено в с.Іза-Карпутлаш, де поховано на монастирському кладовищі.

12 березня 1999 р. були знайдені моші о.Олексія (Кабалюка). 21 жовтня 2001 р. відбулося його зачислення до сонму святих з іменем Олексія Карпаторуського сповідника.

ЮРІЙ ДАНИЛЕЦЬ

Джерельні приписи:

1. Данилець Ю. Православні монастирі Хустського району (XX століття) / Передм. проф. Д.Данилюка.- Ужгород: Гражда, 2004.- 168 с. Зі змісту: [Про А.Кабалюка].- С. 14-31.
2. Денасій Пантелеймоновский, святогорець-инок. Повесть об обращении и присоединение на Афоне Угрорусса униата в Православие.- Шамордино: Типография Казанской Амвросиевской женской Пустыни, 1913.
3. Житіє преподобного Олексія Карпаторуського, сповідника.- Хуст, 2001.- 32 с.
4. Свидетель издалека. Изский архимандрит о.Алексий// Православный Русский Календарь на 1929 г.- Владимирова на Словенску.- 1928.- С. 17-20.
5. Список и точное описание жизни братии живущих и живших в монастыри Святителя о.Николая, что при селе Иза, округа Хустскаго в Карпатской Руси// Поточний архів Свято-Миколаївського чоловічого монастиря с. Іза Хустського району.- С. 1.
6. Шербей М. Світильник світа.- Мукачево: Паннонія, 1942. Зі змісту: [Про А.Кабалюка].- С. 11.
* * *
7. Апостол Закарпаття Архимандрит Олексій (Олександр Іванович Кабалюк): [120 років від дня народж.]// Духовна криниця Карпат.- 1997.- № 3.
8. В Ізі-Карпутлаші освячено моші святого Олексія// Старий Замок.- 2001.- 25 жовт.
9. Відбудеться канонізація земляка: [Схиархимандрита Олексія Кабалюка, просвітителя Закарпаття]// Прес-служба Хуст. єпархії Укр. правосл. церкви// Новини Закарпаття.- 2001.- 16 жовт.
10. Гвоздьов М. Преподобний Олексій Кабалюк і Олешницька православна громада// Єпарх. вісті.- 2002.- № 1.- С. 3.
11. Житіє преп. Олексія Карпатського Сповідника (день пам'яті 19 листоп./ 2 груд.): [О.Кабалюк]// Срібна Земля.- 2004.- 26 черв.
12. Лецович И. Здесь родился святой Алексей Кабалюк// Христиан. Родина.- 2001.- 20 жовт.
13. Уста І. Блаженніший Митрополит УПЦ Володимир канонізував схиархимандрита Олексія (Кабалюка)// Новини Закарпаття.- 2001.- 23 жовт.